

**Zdraví 21 (Health 21) –
neboli 21 cílů pro 21. století.**

- V Evropském regionu WHO žije v 51 státech zhruba 870 milionů lidí. Na západě je ohraničen Grónskem a na východě Ruskou federací.
- Tento region, stejně jako zbytek světa, prochází hlubokou změnou.
- Současný rychlý vývoj informačních a dalších technologií zřejmě znamená novou „průmyslovou revoluci“ s dalekosáhlými důsledky, jejichž plný dosah nelze předpovědět.

- Tento region je plný velkých protikladů. Všechny členské státy sice zastávají zásady demokracie, lidských práv a politického pluralismu, ale jsou mezi nimi jak vysoce rozvinuté a bohaté země, tak některé chudé nebo velmi chudé státy. Mnohé z nich stále bojují s důsledky společenského a ekonomického přechodu k demokracii, který začal počátkem 90. let.

- Během posledních desetiletí vzrostl počet členských států z 31 na 51, a tím se zvětšil i rozsah problémů.
- Trvalé nesnáze spojené s bídou a nezaměstnaností prohlubují společenskou nerovnost a v mnoha zemích vyvolávají snížení kvality života, růst násilí a oslabení sociální soudržnosti.

- Problematická kvalita zdravotnických a jiných služeb a nerovnováha mezi poptávkou a dostupností zdrojů vyvolala v mnoha zemích obavy z rozpadu obtížně vybudovaných sociálních sítí a sociálních opatření.
- Postupující globalizace, decentralizace a pluralismus spolu s nabídkou nových příležitostí často vyvolává dojem, že jedinci a dokonce i samotné vlády mají stále menší vliv na rozhodování o zdraví.

- Nejdůležitější v době tvorby této strategie bylo, že Evropský region WHO měl v té době 15letou zkušenost se společným plánováním, zaváděním jistých změn, monitorováním a vyhodnocováním společných strategií zaměřených na výsledky, cíle a inovace ve zdravotnictví (viz Zdraví pro všechny do roku 2000).

- Pro podmínky naší republiky byl rozpracován do **Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR (vládní usnesení č. 1046/2002)**.
- Pro orientaci a představu o charakteru strategie WHO uvádím oněch **21 cílů**:
- Cíl 1: Solidarita ve zdraví v evropském regionu
- Cíl 2: Spravedlivost ve zdraví
- Cíl 3: Zdravý start do života
- Cíl 4: Zdraví mladých
- Cíl 5: Zdravé stárnutí

- Cíl 6: Zlepšení duševního zdraví
- Cíl 7: Prevence infekčních onemocnění
- Cíl 8: Snížení výskytu neinfekčních onemocnění
- Cíl 9: Poranění způsobená násilím a úrazy
- Cíl 10: Zdravé a bezpečné životní prostředí
- Cíl 11: Zdravější životní styl
- Cíl 12: Snížit škody způsobené alkoholem, drogami a tabákem
- Cíl 13: Zdravé místní životní podmínky

- Cíl 14: Zdraví, hledisko v činnosti všech resortů
- Cíl 15: Integrovaný zdravotnický sektor
- Cíl 16: Řízení v zájmu kvality péče
- Cíl 17: Financování zdravotnických služeb a rozdělování zdrojů
- Cíl 18: Příprava zdravotnických pracovníků
- Cíl 19: Výzkum a znalosti v zájmu zdraví
- Cíl 20: Mobilizace partnerů pro zdraví
- Cíl 21: Opatření a postupy směřující ke zdraví pro všechny

- Každý cíl je dále detailně rozpracován do dalších konkrétních úkolů, které je potřeba plnit. Jako příklad jsem vybral **cíl 8**, který se bere jako jeden z klíčových:
- **Cíl 8: Snížení výskytu neinfekčních onemocnění:**
 - ***Konkrétně: Do roku 2020 snížit nemocnost, četnost zdravotních následků a předčasnou úmrtnost v důsledku hlavních chronických nemocí na nejnižší možnou míru.***

- Pro plnění tohoto cíle jsou rozpracovány dílčí úkoly, které jsou dále rozděleny do níže uvedených oblastí:
- **8.1. Kardiovaskulární choroby**
- **8.2. Nádorová onemocnění**
- **8.3. Diabetes a prevence jeho komplikací**
- **8.4. Nemoci svalové a kosterní soustavy**
- **8.5. Prevence zubního kazu**

- **3. V současnosti je již přijata další strategie:**
- **Health 2020 – nově přijatá strategie Evropského regionu - Regional Committee (RC62)**
 - ***v principu jde o to, jak dosáhnout zdraví a rozvoje v současné Evropě***

- Faktory, které jsou na pozadí současného zatížení nemocemi, jsou velmi komplexní a vzájemně propojené.
- Patří mezi ně mj. stárnutí, migrace, převažující výskyt nepřenosných nemocí (new morbidity) a mentálních potíží.

- V evropském regionu se nachází 53 zemí, které se od sebe vzájemně velmi liší v celé řadě parametrů: kultura, historie, rozvoj, bohatství zdrojů atd...
- Navzdory této různorodosti se evropské země společně sešly na výroční schůzi Regionálního výboru WHO pro Evropu a v září 2012 schválili výše uváděnou novou strategii – Zdraví 2020.

- Členské státy evropského regionu WHO schválily Zdraví 2020 ve dvou formách:
- ***Evropský politický rámec pro podporu kroků napříč vládami a společnostmi pro zdraví a blahobyt*** - poskytuje politikům a klíčovým hráčům na politickém poli hlavní hodnoty a principy, tedy klíčové strategické politické rady pro aplikaci Zdraví 2020 v praxi.
- Delší verze ***Zdraví 2020: Politický rámec a strategie*** představuje mnohem detailnější přehled důkazů a praktik, vztahujících se ke zdraví a blahobytu a je určena pro ty, kteří se zabývají rozvojem politických strategií a jejich implementací na operační úrovni.

- **Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí** (dále jen „Národní strategie“) je rámcovým souhrnem opatření pro rozvoj veřejného zdraví v ČR.
- Je rovněž nástrojem pro implementaci programu WHO Zdraví 2020, který byl schválen 62. zasedáním Regionálního výboru Světové zdravotnické organizace pro Evropu v září 2012.

- Národní strategie vychází především z „Hodnotící zprávy plnění cílů Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR v letech 2003 – 2012“ a rovněž z „Koncepce hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví“, která byla přijata Ministerstvem zdravotnictví ČR v roce 2013.
- Realizaci Národní strategie podpořila i vláda České republiky svým usnesením č. 23 ze dne 8. ledna 2014.

- Účelem Národní strategie je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace.
- Rozpracovává vizi systému veřejného zdraví jako dynamické sítě zainteresovaných subjektů na všech úrovních společnosti a je tedy určena nejen institucím veřejné správy, ale také všem ostatním složkám – jedincům, komunitám, neziskovému a soukromému sektoru, vzdělávacím, vědeckým a dalším institucím.

- Jako rámcový souhrn opatření bude Národní strategie dále rozpracována do jednotlivých implementačních dokumentů dle stanovených témat ochrany a podpory veřejného zdraví a prevence nemocí, zdravotního stavu obyvatelstva ČR a dalších témat veřejného zdravotnictví a organizace zdravotní péče.